

ABD TARİH DERS KİTAPLARINDA SAVAŞLARIN ANLATIM TARZI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Özgür AKTAŞ

Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozgurkafkas@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Amerika Birleşik Devletleri tarih ders kitaplarında yer alan savaşları ve bu savaşların anlatım tarzını değerlendirmektir. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili tarih ders kitapları incelenmiştir. ABD tarih ders kitaplarında ABD'nin İngiltere'den bağımsızlığı, ABD-Meksika Savaşı, ABD İç Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş Dönemi, ABD'nin Irak ve Afganistan'a müdahaleleri önemli yer tutmaktadır. ABD tarih ders kitaplarında Amerikan İç Savaşı en fazla yer verilen savaştır. Bunun yanında tarih ders kitaplarında Yerli Amerikalılarla (Kızılderililerle) yapılan savaş da önemli yer tutmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri tarihinde ikinci Dünya Savaşı ise haklı ve onurlu bir savaş olarak görülmektedir. Amerikan tarih ders kitaplarında iç politikada ise en tartışmalı savaşın Vietnam Savaşı olduğu dile getirilmektedir. 11 Eylül 2001 tarihinden sonra ise ABD en büyük düşman kategorisinde terörizmi tanımlamaktadır. ABD tarih ders kitaplarında savaşlara yaklaşım ABD'nin kendi perspektifinden değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: ABD, Amerika Birleşik Devletleri Tarihi, Savaş, Tarih Eğitimi.

AN ASSESMENT ON THE NARRATIVE STYLE OF WARS IN UNITED STATES HISTORY TEXTBOOKS

Abstract

The aim of this study is to evaluate narrative style of war and in United States history textbooks. Document analysis method was used in this study. For this purpose, the relevant literature and history textbooks were examined. In U.S. history textbooks, of the U.S. independence from Britain, the US-Mexican War, the U.S. Civil War, First World War, Second World War, Cold War, Iraq and Afghanistan interventions have been emphasized. American Civil War has got most space in U.S. history textbooks. Besides the wars with the Native Americans history textbooks has got important place. In the United States' history textbooks Second World War is seen as justified and honorable war. Vietnam War that is being expressed the most controversial war in terms of domestic politics in American history textbooks. After 11 September 2001, the U.S. defined terrorism is the biggest enemy. Wars were evaluated from the perspective of the U.S approach itself.

Key Words: USA, United States History, War, History Education.

Giriş

Çağdaş Dünya tarihinin şekillenmesinde Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük etkisi vardır. Amerika Birleşik Devletleri özellikle 1945 yılından beri dünya siyasetine birçok açıdan yön vermektedir. Bu devletin tarihi dönemlerine bakıldığında önemli kırılma noktalarının olduğu dönemler vardır. Göçmenlerin bu kıtaya yerleşip koloniler kurması ve on üç koloninin Büyük Britanya'dan bağımsızlığını kazanması, Amerikan İç Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş dönemi, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin rakipsiz kalması ve 11 Eylül saldırıları ABD tarihinin en önemli dönüm noktaları olarak görülmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi ABD'de de tarih konularının tarih ders kitaplarında nasıl anlatılacağı tartışma konusu olabilmektedir.

Bunun yanında tarih ders kitabı seçimi belli koşullara bağlıdır. Her eyalet ya da şehirler ders kitabı seçiminde belli koşullar vardır. Bu kriterler tarih ders kitabı piyasasını etkilemekte, çok az yayın evi tarih kitabı basma hakkını tekelinde tutmaktadır (Sungur, 2009: 73). Her eyalet ders kitabı seçiminde farklı bir yöntem belirleyebilmektedir. Örneğin Alabama tarih ders kitabını seçerken bir eğitim komisyonu oluşturmuştur. Eğitim komisyonunun başkanlığında avukatlar, veliler ve diğer ilgili vatandaşlarla okutulacak tarih ders kitabının seçilmesine karar verilmiştir (Loewen, 2007: 308). Seçilen ders kitabında önemli konulardan birisi de Amerika Birleşik Devletleri tarih ders kitaplarında savaşları nasıl anlatıldığıdır. Bu konunun daha iyi anlaşılabilmesi için bu ülkenin tarih ders kitaplarındaki savaşları inceleyen çalışmalardan örnekler vermek yararlı olacaktır.

Fleming ve Nurse (1985) yaptıkları araştırmada 1980'li yıllarda ABD tarih ders kitaplarında Vietnam Savaşı'nın anlatımını incelemişlerdir. ABD kitaplarında Vietnam Savaşı anlatılırken dile getirilen en önemli noktalar ABD'nin bu savaşta önemli miktarda para, insan ve itibar kaybettiği yönündeki vurgulardır. Nelson (1988-89) yılında yaptığı araştırmada Merl R.Epse'nin ABD'de siyah ırka mensup nüfusu ABD ile entegre etme yolunda ilk ders kitabı yazarlarından birisi olarak belirtmiştir. Ancak 1930'lu yıllarda siyahların okullarının bütünleşme amacıyla kapatılması ve 1930'lu yıllarda siyahlara karşı ön yargılı yaklaşım bu girişimi başarısız kılmıştır.

Ramanowski (1995) ABD'de altı sınıfta gözlem ve görüşme yapmıştır. Derslerde İkinci Dünya Savaşı sırasında Japon kökenli ABD vatandaşlarının esir kamplarına gönderilme olayını tarih öğretmenlerinin nasıl işlediğini gözlemlemiştir. Daha sonra ise bu konuyla ilgili öğrencilerle görüşme yapmıştır. Görüşmede öğrenciler Japonların esir kamplarına gönderilmelerinin hata olduğunu çünkü Japonların güvenilir insanlar olduğunu söylemiştir. Öğrencilere Japonların neden esir kampına gönderildiği sorulduğunda ise öğrencilerin % 80'i ders kitaplarında yer alan güvenlik endişesi, ırkçılık, sivil haklar, korku gibi kendilerine öğretilen faktörleri söylemiştir. Öğrencilerin % 20 si ise Amerikalı Japonların ırkçılık, ayrımcılık ve ön yargıdan korunması gerektiği için esir kampına gönderildiğini belirtmiştir. Bu araştırmanın başka sonucuysa savaşlar anlatılırken öğretmenlerin sunumlarının çok etkili olduğu gerçeğidir.

Berman (1998) ABD tarih ders kitaplarında Vietnam Savaşı'nın anlatımındaki yanlışlara dikkat çekerek ABD eğitim sisteminin ve sosyal bilgiler programının insanları daha okullarda geleneksel eğitimle donatarak ölme ve öldürmeyi içselleştirdiğini dile getirmiştir. Bu şekilde eğitim alan insanlar Vietnam'da yaşanan acıları ve vahşetleri kendi geliştirdikleri mantık sistemi içerisinde haklı bir yere oturtmaktadır.

Lowen (2000) ABD tarih ders kitaplarının ABD'nin Vietnam'a müdahalesini haklılaştırır bir şekilde yazıldığını dile getirmiştir. ABD tarih ders kitapları ABD müdahalesi nedeniyle Vietnam'da yaşanan acıları anlatmaktan kaçınırken, savaşı eleştirel bir tarz dışında değil bilgiler kesin mutlak ve kabul edilen genel geçer bilgiler kapsamında vermiştir. ABD tarih ders kitaplarında Vietnam'da yapılan "My Lai" katliamına yer verilmemiştir.

Masalski (2000) ABD tarih ders kitaplarında Pasifik Savaşı'nın nasıl anlatıldığıyla ilgili araştırma yapmıştır. Burada önemli konulardan biri de Japonya'ya atom bombasının atılmasıdır. ABD tarih ders kitaplarında Pasifik Savaşı'nda Japonya'ya atom bombası atılmasının nedeni sorulmaktadır, ders kitapları yine cevabı da vermektedir. Japonya'ya atom bombasının atılma nedeni Amerikalıların yaşamlarını korumak içindir.

Billings (2003) Jim Lowen'in 1996 yılında yazdığı "öğretmenim bana yalanları anlattı" kitabına dikkat çekmiştir. ABD tarih ders kitapları ırk tanımından özellikle kaçınılmaktadır. Afrika kökenli ABD'lilerin tarihlerine yeterince yer ayrılmamaktadır. Yerli Amerikalılar ise onların Avrupalıları karşılaması şeklinde sembolleştirilen "şükran günü" ile özdeşleştirilmekte ve kıtanın yerlileri bir müze sergisine dönüştürülmektedir. Çinlilere ABD demir yolları yapımında katkılarıyla yer verilmekte ve Japonlar ise İkinci Dünya Savaşı'nda sürüldükleri kamplarla hafızalara yerleştirilmektedir. Latinler ise Guadalupe Hihalgo savaşıyla ve Birleşik Çiftlik İşçileri Kuruluşu'yla anılmakta ve ABD tarihindeki yerleri sınırlandırılmaktadır.

Nicholls (2006) ABD tarih ders kitaplarında ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'nda atom bombasını kullanmasının mecburi olduğunun vurgulandığı dile getirmiştir. ABD'nin barış, adalet, özgürlük, demokrasiyi korumak için savaşa katıldığı vurgulanmaktadır. ABD tarih ders kitaplarında Yahudilerin yaşadıkları acılar da yoğun şekilde vurgulanmıştır.

Loewen (2007) ABD tarih ders kitaplarıyla ilgili yaptığı araştırmada ABD tarih ders kitaplarına önemli eleştiriler getirmiştir. ABD tarih ders kitapları Siyahlara, Latinlere yeterince yer vermemektedir. ABD kıtasının yerlileri gerçek tarihleriyle anlatılmamakta adeta müzede sergilenen eşyalar gözüyle bakılmaktadır. ABD tarih ders kitapları kıtada yaşamış olan insanların medeniyete olan katkılarını görmezden gelerek onları adeta ilkel bir şekilde tasvir etmektedir. ABD tarih ders kitapları ABD'nin savaşlarını haklılaştırmakta ve savaşlardan acı çeken öteki tarafı görmezden gelmektedir.

Camica (2008). ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'nda Japon kökenli ABD vatandaşlarını esir kampına göndermesi ABD sosyal bilimler programında genellikle hatalı ve yanlış bir uygulama olduğunun yazıldığını söylemiştir. Ancak kimi zaman

bu fikre karşı çıkmaktadır. Ancak Telford Bölgesin’de bir aktivist grup ders programında bu durumun değişerek tartışmalı konular arasına girmesi gerektiğini savunmuştur. Bu gruba göre bu eylem askeri amaçla zorunluluk nedeniyle yapılmıştır.

Sungur (2012) Amerika Birleşik Devletleri’nde tarih eğitimi ve tarih standartlarının oluşturulmasıyla ilgili çalışma yapmıştır. Sungur ABD’de muhafazakâr ve liberal çevreler arasında tarih öğretimi konusunda görüş ayrılıkları olduğunu dişe getirmiştir. Liberaller (Thomas Fordham Institute) ABD tarih ders kitaplarında çok kültürlülük ve çok perspektifilik konularına yapılan vurguları olumlu bulmaktadır. Muhafazakâr görüş ise (The Atlantic Council of the United States, Albert Shanker Institute) ABD tarih ders kitaplarında Kızılderili katliamı, siyalarla olan problemler, Vietnam Savaşı gibi konularda ABD’ye eleştirel bakılmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü bu durum ABD öğrencilerinin kendilerine ve devletlerine olan güveni sarsmaktadır. Muhafazakârlara göre ABD tarih ders kitaplarında ABD’nin dünya demokrasisine olan katkısı ve bu katkıda payı olan kahramanlar öğrencilere yeterince öğretilmelidir. ABD tarih ders kitapları ile ilgili literatüre bakıldığında savaşların anlatımında dünyanın pek çok ülkesi gibi ABD’de de önemli tartışmaların ve görüş ayrılıklarının yaşandığı görülmektedir (Aktaş, 2012: 43). Bu çalışmanın amacı ABD tarih ders kitaplarında yer alan savaşları tespit etmek ve savaşların anlatım tarzını değerlendirmektir.

Yöntem

Model

Çalışma nitel yönteme dayanmaktadır. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyalin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek: 2006: 187).

İncelenen Materyaller

Çalışmada beş kitap kullanılmıştır. Bu kitaplardan üçü tarih ders kitabı olarak kullanılmaktadır. American Anthen ve World History kitaplarıysa yardımcı ders kitabı olarak hazırlanmıştır. Bu kitaplar incelenerek ABD tarih ders kitaplarında ABD’nin doğrudan dâhil olduğu savaşlar incelenmiş, bunun dışında anlatılan, Amerika Birleşik Devletleriyle doğrudan ilgili olmayan savaşlar ise değerlendirilmeye alınmamıştır. İncelenen ders kitaplarına bakıldığında incelenen ders kitapları Amerika Birleşik Devletleri ve Dünya Tarihi konularıyla ilgilidir. Kentucky Eyaleti Eğitim Bölümü Sosyal Bilimler müfredatında dünya tarihi ve ABD tarihi derslerinde öğrenilecek konuları belirtmiştir. Amerika Birleşik Devletleri tarihinde Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Sivil Hak Hareketleri, Vietnam’a ABD müdahalesi, Körfez Savaşları ve ABD’nin dünya barışına olan etkilerinin öğretileceği belirtilmiştir. Dünya Tarihinin öğretiminde ise Milliyetçilik, Emperyalizm, Soğuk Savaş gibi konuların öğretileceği vurgulanmıştır. ABD Kentucky Eyaleti Sosyal Bilimler Müfredatı öğretmenlere derslerini şekillendirmede geniş bir alan bırakmaktadır (Kentucky Department of Education, 2006: 17-18).

Tablo 1: ABD tarih ders kitaplarında anlatılan savaşlar

Savaşlar	Tarih
Lexington Savaşı	1775
Saragota Savaşı	1777
Yorktown Savaşı	1781
1812 Savaşı	1812
Alamo Savaşı	1836
San Jacinto Savaşı	1836
Amerika - Meksika Savaşı	1846-1848
Amerikan İç Savaşı	1861-1865
- Fort Summer (1861)	
- Bull Run (1861)	
- Hampton Roads (1862)	
- Shiloh Savaşı (1862)	
- Antietam (1862)	
- Yedi Gün Savaşları (1862)	
- Vicksburg (1863)	
- Gettysburg (1863)	
- Chattanooga (1863)	
Yerli Amerikalılarla Savaşlar	
1861 -1890	
- Apeche ve Navajo Savaşları (1861-1866)	
- Sand Creek Soykırımı (1864)	
- Red River -Kızıl Irmak- Savaşı	
- Little Bighorn -Küçük Boynuz- Savaşı (1876)	
- Nez Perce Savaşı (1877)	
- Wounded Knee (Kanayan Kemik) Savaşı (1890)	
Birinci Dünya Savaşı	1914-1918
II. Dünya Savaşı	1939- 1945
- ABD'nin Savaş İlanı (1941)	
- Coral Sea -Mercan Denizi- Savaşı (1942)	
- Midway Savaşı (1942)	
- Guadalcanal Savaşı (1942-1943)	
- Leyte Körfezi Savaşı (1943)	
- Iwojima Savaşı (1945)	
- Okinawa Savaşı (1945)	
- Hiroshima Bombalanması (1945)	
- Nagasaki Bombalanması (1945)	
Kore Savaşı	1950
Vietnam Savaşı	1964-1968
Körfez Savaşı	1991
NATO'nun Sırp Cumhuriyeti'ne Müdahalesi	

	1995
11 Eylül Saldırısı	
	2001
Afganistan'a ABD Müdahalesi	
	2001
II. Körfez Savaşı	
	2003

ABD tarihinde ilk çatışmalar ve savaşlar Büyük Britanya ile olmuştur. Lexington Savaşı'yla İngilizlere karşı önemli başarılar elde eden koloniler 1812 Savaşı'nda İngiltere'ye karşı önemli zafer kazanmıştır. Bu başarıda donanmanın payı büyüktür. 1812 savaşı ABD'nin birlik olmasında ve uluslaşmasında önemli bir itici güç olmuştur. Bu savaşta 21 bin denizci ve 30 bin Amerika askeri ölmüş ya da yaralanmıştır (Gray and Hofstadter, 1965: 64). Bu savaş 1814 yılında imzalanan "Ghent Antlaşması" ile sona ermiştir (Nevins and Commager, 2013: 192).

ABD tarih ders kitaplarında ABD ile Meksika arasında gerçekleşen savaşa yer verilmiştir. ABD'nin kuruluşundan kısa süre sonra ABD-Meksika arasında Teksas'ta savaş gerçekleşmiştir. Meksikalı komutan Antonio de Santa Anna 4 bin kişiyle 1836 'da saldırıya geçmiştir. 200 Teksaslı'nın direnişi 13 gün sürmüştür. Mart 1836'da Meksika ordusu Teksaslı askerlerin tümünü öldürmüştür. Alamo'daki savaştan kısa bir süre sonra San Jacinto savaşı'nda Meksika ordusu yenilgiye uğramıştır. Teksas 1836 tarihinde bağımsız olmuş, 1845'de ise Birleşik Devletin 28. Devleti olmuştur (Fearon, 2007: 129). Buna karşı Meksika ile anlaşma sağlanamamış 1846'da savaş tekrar başlamıştır. Başkan James Polk, General Zachary Taylor komutasında bir kuvvet görevlendirmiştir. Meksika birkaç savaş sonucunda yenilmiş 1847'de Meksika'nın başkenti Mexico City kuşatılmış, 1848'de de Meksika kontrol altına alınmıştır. Meksika ile *Guadalupe Hidalgo Antlaşması* yapılarak savaşa son verilmiştir Bu anlaşmaya göre Meksika Devleti; Teksas ile Teksas ve Kaliforniya arasındaki tüm topraklardan vaz geçmiştir. Rio Grande güney sınırı olmuştur (Fearon, 2007: 129).

ABD tarih ders kitaplarında Amerikan- Afrikan olarak adlandırılan Afrika kökenli insanların çektikleri acılara dikkat çekilmiştir. ABD Kıtası'nın keşfinden sonra tarım yapmak isteyen toprak sahipleri Afrika Kıtası'ndan insanları köle olarak ABD'ye getirmeye başlamıştır. Uzun yıllar bu insanlar ABD'de köle olarak yaşamış ve en ağır şartlar altında çalışmıştır. 1864 yılında köleliğin yasaklanması Afrika kökenli insanlara önemli bir yaşam hakkı tanımış olsa da uzun yıllar siyah insanlar ABD'de ayrımcılığa maruz kalmıştır. ABD tarih ders kitaplarında en fazla vurgulanan savaş ABD İç Savaşı'dır. Birçok anlamda modern savaşların ilki sayılan ABD İç Savaşı 1861-1865 yılları arasında sürmüş, bu savaşta 600 binin üzerinde asker ölmüştür. Bu savaş ABD tarihinde en fazla cana mal olan savaştır. Bu savaşın nedenleri arasında sanayileşmiş kuzey ile güneyin tarım ekonomisi arasındaki farklar, eyaletlerin haklarını federal devletle paylaşmak istememesi ve kölelik sorunu başta gelmiştir (Akad, 2011: 113). ABD İç Savaşı farklı cephelerde gerçekleşmiştir. 6 Nisan 1862 yılında yapılan Shiloh Savaşı'nda Birlik (Kuzey) 13 bin kayıp, Federasyon (Güney) ise

11 bin kayıp vermiştir. Bu savaşta güneyin ünlü komutanlarından General Johnston da ölmüştür (Perry, Reed and Winkler, 2007: 162). Birinci Antietam Savaşı'nda "Birlik" 2 bin dokuz yüz kayıp, "Konfederasyon" ise 2 bin civarında kayıp vermiştir (Reed and Winkler, 2007: 158). İkinci Antietam Savaşı'nda her iki taraf da 12 binden fazla kayıp vermiştir. Bu savaş iç savaşın en kanlı çarpışmalarından birisidir (Perry, Winkler, 2007: 165). Kuzey ordusunda yaklaşık 180 bin Afrikan-Amerikan savaşımıştır. Bu tüm kuzey ordusunun yüzde onuna denktir. Siyah ırka mensup askerle beyazların komutası altında savaşıp ve daha az ücret almıştır (Perry and Winkler, 2007: 173). Siyah ırka mensup nüfusun sıkıntıları 1920'li yıllarda da devam etmiştir. Ku Klux Klan, siyah insanları hedef alan saldırılar yapmıştır (Fearon, 2003: 576). Amerikan iç savaşında acı çeken grupların başında ise esir asker gelmektedir. Esir kampına gönderilen insanların yüzde onu ölmüştür. Güney devletlerinin esir sorumlusu savaş sonucunda suçlu bulunmuş ve idama mahkûm edilmiştir. Buna karşı açlık ve hastalık da iç savaşta etkisini göstermiştir. İç savaşta düşman ateşiyle ölenlerden neredeyse iki kat daha fazla asker hastalıktan ölmüştür (Perry and Winkler, 2007: 175-176). Afrika kökenli insanların çektikleri acılar İkinci Dünya Savaşı sırasında da devam etmiştir. ABD ordusunda çatışmalarına rağmen bu insanlar ayrımcılığa maruz kalmıştır. Savaş sırasında Afrika kökenli askerlerin işareti çift V dir. Birincisi "Eksen Devletleri"ne karşı mücadeleyi ikincisi ise ayrımcılığa karşı mücadeleyi simgelemektedir (Reed and Winkler, 2007: 625). Tarih ders kitaplarına bakıldığında siyahlara karşı yapılan ayrımcılık 1960'lı yıllarda yine devam etmiştir. Bir resimde Martin Luther King ve oğlu Atlanta'da ırkçılar tarafından yakılan evlerinin önünde görülmektedir (Perry and Winkler, 2007: 941). Ders kitaplarında sivil savaşı öğrenmede internetin de önemine dikkat çekilmiştir. www.gfamericanhistory.com adresini öğrencilerin ziyaret ederek sivil savaş zamanında askerlerin çektikleri sıkıntılara ilişkin soruları cevaplandırmaları istenmiştir (Fearon, 2003: 429).

ABD tarih ders kitaplarında Amerika'nın yerli halkının Yerli Amerikalıların büyük acılar yaşadığı sık sık dile getirilmiştir. LittleBigHorn Savaşı'nda (Büyük Boynuz Savaşı) ve Kanayan Kemik'te Kızılderililere soy kırım yapıldığı dile getirilmiştir. "Little Bighorn Savaşı"nda 2 bin Kızılderili (Yerli Amerikalı) savaşçı ele geçirilirken, Kanayan Kemik Savaşı'nda 200'den fazla Yerli Amerikalı savaşçı öldürülmüştür (Perry, Winkler, 2007: 265). 1876 yılında gerçekleşen "Little BigHorn Savaşı" Birleşik Devletler Ordusunun Kızılderili savaşlarında aldığı en büyük yenilgi olarak da tarihe geçmiştir (Bruce ve diğerleri, 2011: 94).

1862 yılında hükümet yerlileri göç ettirme kararı almış yerliler bu duruma direnişe geçmiştir. Yerli Amerikalıların sıkıntısı sadece savaşlar olmamıştır. Oklahoma, Kansas, Texas bufalaların yoğun olarak yaşadıkları yerlerdir. Buffalo yerliler için yiyecek, yiyecek açısından önemlidir. ABD hükümeti bu bölgeye demir yolu yapmak istemiş, bufalaların demir yoluna zarar vermemeleri için bufalalar öldürülmeye başlanmıştır. Bu durum da yerlilerin yaşamını zora sokmuştur. 1800 yılının başında bu bölgelerde 15 milyon buffalo varken, 1890'larda bufalaların soyu neredeyse tükenmiştir (Fearon, 2003: 466). Hükümet yerlilerin topraklarını koruma

sözü vermiştir, ayrıca yerlilere giyecek, yiyecek yardımı yapma sözü vermiştir. Ancak verilen hiçbir söz yerine getirilmemiştir. Bu durum tarihe “*tutulmayan söz*” olarak geçmiştir 1850 yılından sonra yerliler topraklarının birçoğunu kaybetmiştir(Fearon, 2003: , 467). Batı’da savaşlarda da pek çok yerli hayatını kaybetmiştir. 1864 yılında Colorado’da Amerikan askerleri, kapma saldırarak 150 ile 500 arasında Cheyennes ve Arapahos kabilesinden insanları öldürmüştür. 1867 yılında ise Kiowas, Comanche, Cheyennes ve Arapahos liderleri yeni yerleşimcilerle “*Lode Medicine Antlaşması*” yapmıştır. Fakat yerlilerden bazıları bu anlaşmayı kabul etmemiştir. 1874-1875 yılında Yerli Amerikalılarla ABD askerleri arasında savaş yaşanmıştır. Amerikan Ordusu savaşı kazanmış yerlilerin evleri yakılmış, binden fazla yerlilerin atları öldürülmüştür. Arizona ve New Mexico’da Apaçi lideri Gerenimo 1866 yılına kadar direnişi sürdürmüş, ancak bu tarihten sonra mücadeleyi sona erdirmiştir (Fearon, 2003:468). Kuzey Batıda ise Siouxlarla yeni yerleşimciler arasında savaş yaşanmıştır. Bu savaşın nedeni altın ve gümüş arayıcılarının Bighorn Dağları’nda yol inşa etmeleri ve maden aramalarıdır. Burası aynı zamanda yerlilerin geleneksel av alanlarıdır. Kasım 1866 yılında Siouxlar savaşa karar vermiştir. Federal hükümet 1868 yılında çatışmaları sona erdirmek için “*Fort Laramie Antlaşması*” yapmıştır. ABD hükümeti yol açma kararından vazgeçmiştir, buna ek olarak Dakota bölgesinde Siouxlara toprak sözü vermiştir. Ancak Bazı Sioux liderleri bu anlaşmaya itiraz etmiştir. Bunlar arasında ünlü liderler “Oturan Boğa” ve “Çılgın At” da vardır. Bu savaştan zarar gören başka yerli grubu ise Joseph ve kabilesidir. Beş yüz civarında kabile üyesi ABD askerleri tarafından küçük bir toprak parçasına yerleşmeye zorlanmıştır. Ancak şef Joseph bu durumu kabul etmemiştir. ABD askerleri tarafından takibe ve kısıtlanmıştır ve kabilesi ölüm riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Şef Joseph artık mücadeleden vazgeçerek şu sözleri söylemiştir: “Kalbim hasta ve yorgun, oturduğum yerden güneş yükseliyor, artık hiçbir şey için mücadele etmeyeceğim” (Fearon, 2003: 469). Bütün yaşananlara rağmen Josep’in bir zamanlar Kızılderili toprağı olan Oklahoma’ya dönmesine de izin verilmemiştir. Josep kalbi kırık bir şekilde 1904 yılında ölmüştür. Buna ek olarak Kızılderililerle ilgili 1864 yılında yapılmış olan posterlerde Kızılderili (Indian) savaşçılara dikkat edilmesi mallarının ve eşyalarının yağmalanması gerektiği söylenmiştir (Perry and Winkler, 2007: 263). 1879 yılından itibaren Amerikan hükümeti Kızılderililerin geleneklerine ve törenlerine kısıtlama getirmiştir. Beyazların okullarına gitmeye zorlanan Kızılderililer Hristiyanlığa çevrilmiş ve asimilasyona uğramıştır. *Dawes Kanunu* ile her Kızılderili aile 160 dönüm toprak verilmiştir. Ancak çiftçiliğe yabancı olan bu insanlar, zengin beyazlara kısa sürede topraklarını satarak bu mal varlığını da elden çıkarmışlardır. Yarım yüzyıl içinde milyonlarca yerli Amerikalı savaşlardan, hastalıktan, bakımsızlıktan ölmüş büyük bir miras neredeyse yok olmuştur (Perry and Winkler, 2007: 266-267). Ayrıca yerlilerin inancının bir parçası olan “hayalet dansı” da tehlikeli görülmüştür. Polis suçladığı “Oturan Boğa”yı tutuklamak istemiş ancak olaylar onun ölümüyle sonuçlanmıştır. 29 Kasım 1890 yılında “Wounded Knee Creek” yakınındaki kampta 200 erkek, kadın, çocuk öldürülmüştür. Bu katliam Yerli Amerikalıların Batı’daki son direnişi olmuştur (Fearon, 2003: 471).Tarih ders

kitaplarından da anlaşılacağı üzere göçmenler ve Amerika devletinin politikası Kızılderililerin yaşamlarının ve kültürlerinin yok olmasına neden olmuştur. ABD tarih ders kitaplarında Kızılderililerle savaşlar romantik bir tarzda anlatılmaktadır ancak gerçekte ise yerli halkın kurduğu uygarlıklar âdeta yok olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı da ABD'nin dünya politikasına aktif katılımı açısından önem taşımaktadır. 1918 Mayıs ayında Paris'e yaklaşan Almanları durdurmak için yapılan savaşta 18 bin Amerikan askeri ölmüştür. İkinci Marne Savaşı'nda Eylül ayında Almanlara karşı yapılan çatışmada ise Meuse Irmağı ve Argonne Ormanı'nda Amerikalıların kaybı 120 bin olmuştur (Fearon, 2003: 555). "Dünya tarihi" adlı ders kitabında Birinci Dünya Savaşı'nın silah teknolojisi bakımından çok farklı olduğu pek çok modern silahın bu savaşta kullanıldığı dile getirilmiştir. Bu silahlar önceki yıllara göre daha fazla askerin ölmesine neden olmuştur. Almanlar bu savaşta ilk kez zehirli gaz kullanmıştır. Her iki taraf da denizaltılar ve helikopter kullanmıştır. Gökyüzünde uçaklar arasında "it dalaşı" başlamıştır (Fearon, 2003: 555). Bu savaşta Osmanlıların Arap topraklarında zor durumda kaldığı da dile getirilmiş bu faaliyetler de Lawrence'nin etkisine dikkat çekilmiştir (Esler, 151). ABD'nin 1917'de Almanya'ya savaş ilan etmesinden sonra 1918'e kadar 2 milyon ABD askeri müttefiklere yardım etmiştir. Tarih ders kitabına göre Wilson'un 14 ilkesi ise devletlere kendini yönetme hakkını taşımakta ve gelecekteki savaşları önleme amacı gütmektedir (Esler, 2007: 154).

ABD tarihinde İkinci dünya savaşı toplumsal hafızada önemli yere sahiptir. Bu savaştan sonra ABD dünya politikasında İngiltere'yi geri plana atarak dünya liderliğini kazanmıştır. "Amerika Tarihi" isimli ders kitabında Sovyetler Birliği 18 milyon kayıp, Polonya 5 milyondan fazla kayıp, Çin 2 milyon iki yüz bin kayıp, Almanya 4 milyon 200 bin kayıp verirken ABD 298 bin kayıp verdiği kaydedilmiştir (Fearon, 2003: 629). ABD tarih ders kitaplarında II. Dünya Savaşı sırasında en fazla acı çeken gruplardan birisinin Yahudiler olduğu vurgulanmıştır. Bu olay "Holokost" olarak adlandırılmış, ABD tarih ders kitaplarında "Holokost"la ilgili bilgilere ve etkinliklere yer verilmiştir. "America" adlı tarih ders kitabında çeşitli, ülkelerde ölen ya da öldürülen Yahudilerin sayısı verilmiştir. Buna göre Polonya'da iki milyon dokuz yüz bin, Sovyetler Birliği'nde bir milyon, Macaristan'da beş yüz elli bin, Romanya'da iki yüz yetmiş bir bin Yahudi ölmüş ya da öldürülmüştür. Bunun yanında Çekoslovakya, Litvanya, Almanya, Hollanda, Fransa, Litvanya, Yunanistan, Yugoslavya, Avusturya, Belçika, İtalya, Lüksemburg, Danimarka ve Norveç'te de Yahudilerin öldürüldüğü bilgisi verilmiştir (Perry and Winkler, 2007: 612). Yahudilerin İkinci Dünya Savaşı sırasında çektikleri sıkıntıları öğrencilerin daha iyi anlayabilmesi için www.gfamericanhistory.com adresinden araştırma yapmaları istenmiştir (Fearon, 2003: 631). İkinci Dünya Savaşı, ABD'liler açısından Irak ve Vietnam savaşlarından daha farklı anlam taşımaktadır. Bu savaş haklı ve adil savaş olarak Kabul edilmektedir. ABD tarih ders kitaplarında İkinci Dünya Savaşı'na ayrılan pay genellikle %5.8' dir. Vurgulanan konular ise savaşın patlak vermesi, ABD'nin tarafsızlığı, Japon yayılmacılığı ve ABD'nin savaşa girmesi, Savaş ve ABD kamuoyu, Avrupa'da zafer, Holokost Asya'da savaşın sona ermesidir. ABD tarih ders

kitaplarında İkinci Dünya Savaşı anlatılırken idealizm, yardımseverlik ve güç, birlik, vatanseverlik ulusal perspektiflerden savaşa yaklaşılmıştır. ABD tarih ders kitapları Coral Deniz Savaşı (Mayıs 1942), Midway (Haziran 1942), Guadalcanal (Ağustos 1942- Şubat 1943), LeyteGulf (Ocak 1944), Iwo Jima (Şubat-Mart 1945) ve Okinawa (Nisan- Haziran 1945) savaşlarına yoğunlaşmaktadır. Truman'ın atom bombası karar vermesi ve Japonya'nın teslim alınması üzerinde de önemle durulmaktadır (Crawford and Foster, 2007: 125-143). Mercan Denizi ve Midway savaşları ABD'nin deniz savaşlarında Japonya'ya olan üstünlükleriyle sonuçlanmıştır. Iwo Jima ve Okinawa savaşları ise hem ABD hem de Japonya açısından oldukça kanlı olmuştur. ABD Japonya kontrolündeki adayı ele geçirdiği zaman 26 bin kayıp vermiştir. Japonya'nın kaybı da 24 bin olmuştur. Okinawa Adası'nı ele geçirmek isteyen ABD'liler, Japon kamikazeler tarafından intihar saldırılarıyla büyük kayıp vermiştir. Bu adayı ele geçirmek isteyen ABD'liler 12 bin beş yüz kayıp vermiş, onuncu Amerikan Ordusu komutanı Simon Boliver Buckner da ölmüştür. Savaşta 110 bin Japon hayatını kaybetmiştir (Akad, 2011: 436). "Dünya Tarihi" isimli yardımcı ders kitabında ABD'nin Japonya'ya atom bombası atmasının ise zorunluluk olduğu dile getirilmiştir. 1945'te Iwo Jima ve Okinawa savaşları Japonların teslim olmaktan ise ölmeyi tercih ettiğini göstermiştir. Manhattan Projesi adı verilen projeye atom bombası geliştirilmiştir. Başkan Harry Truman, ABD'lilerin hayatlarını korumak için atom bombasının atılmasına karar vermiştir. Atom bombası atılmadan önce Japonya uyarılmıştır. Ancak Japonya bu uyarıyı dikkate almamıştır. İlk bomba 6 Ağustos'da Hiroshima'ya atılmış 70 bin kişi ölmüştür. Diğer bomba 9 Ağustos tarihinde Nagasaki'ye atılmıştır. Ertesi gün Japonya teslim olmuş ve savaşı bitirmiştir (Esler, 2007: 186). İkinci Dünya Savaşı'nda Amerikan vatandaşı olan Japonlar da ayrımcılığa uğramıştır. Amerika ve Japonya savaşta iken Japonlar, California'da bir çöldeki "Manzanar" adı verilen kampta toplanmışlardır. Yiyecek ve içeceklerin çok kötü olduğu bu kampta bir Japon ailesinin bütün üyeleri bir odada yaşamak zorunda kalmıştır. Yuri Tateshi adlı bu kampta yaşamış Japon, bu kampı cezaevinden farksız olarak tanımlamıştır (Fearon, 2003: 419). Bu kamplarda Japonlar sürekli gözetim ve baskı altında tutulmuştur. 1988 yılında kongre bu ayrımcılığa maruz kalanlar için özür dilemiş ve maddi anlamda yardımda bulunmuştur. ABD tarih ders kitabında İkinci Dünya Savaşı 17 bin Japon'un ABD ordusunda savaştığını yazmıştır (Perry, Winkler, 2007: 627). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra "Holokost" savaş suçluları Nurenberg Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Batılı müttefikler Japonya'da ve Almanya'da demokratik hükümetlerin başa geçmesine yardım etmiştir. 1945 yılında daimi üyelerinden biri ABD olan Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulmuştur. Buna karşı 1946-1990 tarihleri arasında Soğuk Savaş yaşanmıştır. Sovyetler Birliği'nin Komünizm'i Yunanistan ve Türkiye'de yaymak istemesi üzerine Truman Doktrini ve Marshall Plan'ı ile Avrupa ülkelerine ekonomik yardım yapılmıştır. Gerilim artarak devam ettiği için ABD ve diğer dokuz ülke NATO'yu; Sovyetler Birliği ise Varşova Paktı'nı kurmuştur (Esler, 2007: 149). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD ve Sovyetler Birliği tarafından 38. Paralelde bölünen Kore'de 1950 yılında karışıklık başlamıştır. Komünist Kim Il Sung,

güçleriyle Güney Kore'ye saldırmıştır. Mao Çin askerleriyle Kuzey Koreye destek vermiştir. Syngman Rhee'nin yönetimi altındaki Güney Kore ABD'nin müttefikidir. Birleşmiş Milletler Güney Kore'ye asker göndermiştir. 1953 yılında savaş sona ermiş, taraflar kendi bölgelerine çekilmiştir. Savaşın sona Kuzey Kore ekonomisi çöküşe geçerken, Güney Kore ekonomik anlamda yükselişe geçmiştir (Esler, 2007: 195). 1950'li yıllarda Soğuk Savaş'ın yaşandığı başka bir yer ise Küba olmuştur. Fidel Castro Küba'da devrim yapmayı başarmıştır. ABD Başkanı J. F. Kennedy Küba'nın işgalini planlamış ancak başarısız olmuştur. Sovyetler Birliği Küba'ya nükleer silah göndermesiyle ABD protesto etmiş ve donanma harekete geçmiştir. Sovyet Lideri Khrushchev silahları geri çekme kararı almıştır. ABD'deki "kızıl korku" Senator Joseph McCarty zamanında zirveye ulaşmış pekçok insan komünistlik iddiasıyla devlet kademesinden ve ordudan uzaklaştırılmıştır (Esler, 2007: 191). ABD tarihinde Vietnam Savaşı da önemli yere sahiptir. Yaklaşık üç milyon ABD vatandaşı Vietnam Savaşı'nda görev yapmıştır. "America" adlı ders kitabında Vietnam Savaşı, bu savaşı anlatan bir film sahnesiyle başlamaktadır. Kuzey Vietnam güçlerinin Güney Vietnam'a geçip 8 ABD askerini öldürüp 126 askeri de yaralamasıyla başkan Johnson Kuzey Vietnam'ı bombalama emrini vermiştir. 1965 yılında 25 bin ABD askeri varken yılsonunda bu rakam 184 bine ulaşmıştır. Buna karşı ABD'de politikacılar politikacılar Vietnam Savaşı'nda güvercinler ve şahinler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kuzey Vietnamlılar acımasız bir savaş yürütmüştür. Komünist acımasızlığı "My Lai" adlı küçük bir şehirde çocuk, kadın ve ihtiyar ayrımı yapılmadan 400 Güney Vietnamlı öldürülmüştür 1961'den 1975'e kadar bu bölgede karışıklık devam etmiştir. ABD güçlerine yardım eden Laos'lu ve Vietnamlı pek çok insan ABD'li pilotlar tarafından kurtarılmış bir kısmı ise ABD'ye göç etmek zorunda kalmıştır. Bu savaşta başarı gösteren ABD'li askerler ise şeref madalyasıyla ödüllendirilmiştir (Reed and Winkler, 2007: 800- 803). Başkan Nixon 1973 yılında Paris Barış Antlaşması'nı imzalayarak savaşa son vermiştir. Bu savaşın sona Kamboçya ve Laos'ta Komünist yönetimler kurulmuştur (Esler, 2007: 197). Vietnam Savaşı hem ABD açısından hem de Vietnam açısından bedeli ağır olmuştur. Savaşı, Kuzey Vietnam kazanmış, Güney Vietnam, Komünist yönetim altına girmiştir. Bu savaşta ABD'nin kayıpları 50 bini aşmıştır (Akad, 2011: 541). Ders kitabına göre ABD askerleri açısından Vietnam'da kimin dost kimin düşman olduğu belli değildir. Bütün halk Kuzey Vietnamlıların acımasızlığını görmektedir. 1960'lı yıllarda Kuzey Vietnam güçlerinin okulları yaktığını içlerinde din adamları olmak üzere sivilleri de öldürdüğünü yazmıştır. Buna karşı ABD hava kuvvetlerinin hareketlerini azaltmak için ustaca sığınaklar yapılmıştır. Vietnamlıların "Amerikan savaşı" adını verdikleri bu savaş sadece hükümet politikalarının değil aynı zamanda Amerikan yaşamının değerlerini ve temel ilkelerini de sorguladıkları savaş olmuştur (Richards, 2011: 78).

ABD tarih ders kitaplarında ABD'nin Irak'a ve Afganistan'a müdahalelerine de yer verilmiştir. 7 Ekim 2001 yılında ABD, Taliban rejimine yönelik hedefleri vurmuştur. Ders kitabı Saddam Hüseyin'in Birinci Körfez Harekâtı'nda yenilmesine rağmen iktidarda kaldığını ve halkına baskı uyguladığını dile getirmiştir. Başkan Bush 2002 saldırılarından sonra düşman ülkelerin silahlandığına dikkat çekmiş İran

ve Kuzey Kore'yi "şeytan eksen" olarak nitelendirmiştir. 10 Mart 2003'te Irak'ı özgürleştirme harekâtı başlamıştır. Saddam Hüseyin iktidardan indirilerek Irak yeni bir anayasaya kavuşmuştur. Ders kitabında Saddam Hüseyin'in ABD güçleri tarafından yakalandıktan sonraki bir fotoğrafına yer verilmiştir. Bu fotoğrafta Saddam Hüseyin acınacak bir yüz ifadesiyle bakmaktadır. Bu fotoğraf ABD'nin düşmanlarının akıbeti üzerine örtük mesajlar vermektedir. Irak'ta kimyasal silahların bulunamaması Başkan Bush'u zor durumda bırakmıştır. Ders kitabı ABD müdahalelerinin bölgeye demokrasi getirdiğine yönelik atıfları da vermiştir. 9 Ekim 2001 de Afganistan'da 30 Ocak 2005'te de Irak'da seçimler yapılmıştır (Reed and Winkler, 908-909). ABD tarih ders kitapları savaşlardan kadınların da acı çektiğini dile getirmiştir. Kadınlar, erkeklerin savaşa gitmesi nedeniyle zor işlerde çalışmıştır. Savaşın yarattığı zor koşullar da kadınların ucuz iş gücü olarak kullanılmasına yol açmıştır. ABD tarih ders kitaplarında savaşlar anlatılırken, fotoğraflardan, propaganda posterlerinden, haritalardan, istatistiklerden, birinci el kaynaklardan yararlanılmıştır. Ders kitaplarında anlatılan olayların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamak için yararlanılan bilecek internet siteleri bulunmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Amerika Kıtası'nın bulunması ve bu kıtaya insan göçü dünya tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Kuzey Amerika Kıtası'nda kurulan Amerika Birleşik Devletleri dünya üzerinde savaş ve barışlarda en önemli aktör devlet olmuştur. ABD'nin kıtada eski bir tarihi olmamasına rağmen dünya üzerindeki etkisi büyüktür. Amerika Birleşik Devletleri tarihine tarih ders kitaplarından bakıldığında savaşların bu ülkenin geleceğini nasıl şekillendirdiği görülmektedir. ABD tarih ders kitapları incelendiğinde öne çıkan savaşlar ABD kolonilerinin İngiltere'ye karşı ayaklanması, 1812 ABD - İngiltere Savaşı, ABD- Meksika Savaşı, Göçmenlerle- Kızılderililer Savaşı, ABD İç Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş Dönemi ve ABD Müdahaleleri, Irak ve Afganistan'a ABD müdahalesidir.

ABD tarih ders kitaplarında en fazla yer tutan savaş Amerikan İç Savaşı'dır. ABD'nin tarihsel kimliğinin oluşmasında bu savaşın önemli rolü vardır. Bu savaş Kuzey Eyaletleri'ne bağlı olan "Birlik Ordusu" kazanmıştır. Bu savaştan sonra kölelik ABD'de kaldırılmıştır. Ancak tarih ders kitaplarında da görüldüğü gibi siyah nüfusun sıkıntısı 1970'li yıllara kadar devam etmiştir. Günümüzde de Afrika kökenli Amerikalıların ekonomik ve sosyal alanda kimi sorunları olduğu bilinmektedir.

ABD tarih ders kitaplarında sıklıkla vurgulanan diğer savaş ise bölgenin yerli halkı olan Kızılderililerle (American-Indian) yapılan savaşlardır. Tarih ders kitapları bölgenin yerli halkının büyük acılar yaşadığını vurgulamaktadır. Yerli Amerikalıların şeflerin sözlerine pek çok kez yer verilmiştir. ABD'de kıtasına gelen göçmenler Kızılderilileri topraklarından sürerek ve buffalo sürülerini yok ederek onları âdeta ölüme sürüklemiştir.

ABD'nin dünya siyasi tarihine doğrudan dâhil olduğu savaş Birinci Dünya Savaşı'dır. ABD bu savaşta İngiltere'ye malzeme satarak savaşın kaderine büyük etkide bulunmuştur.

ABD'nin dünya siyasetine etki ettiği ve dünya liderliğini ele geçirdiği savaş, İkinci Dünya Savaşı olarak görülmektedir. ABD Almanya ve Japonya'ya bu savaşta büyük darbe vurmuştur. İnsanlık tarihi açısından unutulmayacak başka bir olay ise ABD'nin Japonya'ya atom bombası atmasıdır. ABD tarih ders kitapları Japonya'ya atom bombası atılmasının bir zorunluluk olduğunu savunmuştur. ABD tarih ders kitaplarının sıklıkla vurguladıkları başka bir konu ise Yahudilere uygulanan soy kırım (Holokost). ABD tarih ders kitaplarında İkinci Dünya Savaşı sırasında Japon kökenli ABD vatandaşlarının esir kampına gönderildiğini vurgulamış ve bunun yanlış ve hatalı uygulama olduğunu dile getirmiştir. ABD İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük rakibi Sovyetler Birliği olmuştur. 1945-1991 yılları arası Soğuk Savaş dönemidir. ABD ve Sovyetler Birliği doğrudan savaşmamıştır. Ancak çeşitli savaşlarda dolaylı olarak karşı karşıya gelmiştir. Vietnam Savaşı ve Kore Savaşı bu savaşlar arasındadır. Özellikle Vietnam Savaşı iç kamuoyunda da tartışmalara eden olmuştur. ABD bu tarihte askerliği zorunlu hale getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Soğuk Savaş'tan sonra ise mücadele alanını Ortadoğu merkezli terörizm olarak belirtmiştir. 11 Eylül tarihinden sonra Irak ve Afganistan'a müdahale de bulunmuştur. ABD'nin bu müdahaleleri İslam dünyasında tepkilere de yol açmıştır.

ABD tarih programına bakıldığında program sade bir şekilde hazırlanmıştır. Öğretmenlere büyük serbestlik tanınmaktadır. Tarih ders kitapları ise yoğun bir şekilde hazırlanmıştır. Bununla beraber etkinlik kitapları öğretmenlere yardımcı materyal olarak hazırlanmıştır. Buna ek olarak *"Social Education"* ile *"Social Studies and Young Learner"* adlı dergiler tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerine yardımcı olmak amacıyla sayılar yayınlamaktadır. Bu dergilerde tarih ders kitaplarında yer alan konuların sınıflarda öğretimi ile ilgili uygulamalı çalışmalar yer almaktadır. Bu konular arasında savaşlar da önemli yer tutmaktadır. Bu dergilerin son sayıları değerlendirildiğinde 11 Eylül sonrasında ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalesiyle bu savaşlar etkinlik dergilerinde yer almaktadır. Bu dergiler özellikle ABD'de yaşayan Müslümanlara ve Araplara yönelik atıflar yapmaya başlamıştır. ABD'nin bölgeye müdahalesiyle Müslümanlar karşı ön yargılar olabileceği dile getirilerek ABD vatandaşı Müslümanlara hoş görüşle yaklaşılması gerektiğini dile getirmektedir.

Tarih ders kitapları aracılığıyla ABD tarihi değerlendirildiği zaman ABD'nin kısa tarihinde pek çok savaş yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu savaşlar ABD kimliğinin oluşmasında da önemli role sahiptir. ABD tarih ders kitapları savaşlar aracılığıyla da ortak tarih ve ABD vatandaşlığı oluşturmaya çalışmaktadır. Ders kitapları batı uygarlığının üstünlüğüne vurgu yaparken liberal ve kapitalist ekonominin de üstünlüğüne işaret etmektedir. Bu araştırma ulaşılan ders kitaplarıyla sınırlıdır. Ancak ABD'nin savaşları, ABD'nin bünyesindeki azınlıklar, siyah nüfusun yaşam tarzı gibi pek çok konuyla ilgili Türkiye'de yapılan araştırma sayısı çok azdır. Bu nedenle tarih eğitimcileri ve tarihçiler için ABD tarih eğitimi ve tarih anlayışıyla ilgili araştırılacak pek çok konu olduğu tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Akad, M. T. (2011). *20. Yüzyıl Savaşları*, İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Aktaş, Ö. (2012). *Tarih Eğitiminde Savaş ve Barış*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Eğitimi ABD Doktora Tezi, Ankara
- Berman David N. (1988). Every Vietnamese was a gook: My lai, Vietnam, And American Education. *Theory and Research in Social Education*, XVI (2), 141-159.
- Billings, L. G. (2003). Lies my teacher still tells- developing a critical race perspective toward the social studies. *Critical Race Theory Perspectives on the Social Studies; The profession, Policies, and Curriculum*, 1-11.
- Bruce ve diğerleri (2011). *Dünya Savaş Tarihi, İmparatorluk Çağı 1776-1914*, Cilt III, İstanbul: Timaş.
- Crawford, K.A & Foster S. J. (2007). *War, Nationand Memory (International Perspectives on World War II in School HistoryTextbooks*, Charlotte: Information Age Publishing.
- Esler, E. (2007). *World History*, Pearson PrenticeHall.
- Fearon, G. (2007). *United States History*, Fourth Edition, Pearson Learning Group.
- Fleming, D. B. (1988). The war in recent U.S history textbooks. *Social Education*, January, 27-28.
- Globe Fearon. (2003). *American History*, Globe Fearon Educational Publishing.
- Holt, Rinehart & Winston (2007). *American Anthem (Modern AmericanHistory)*, Holt SocialStudies.
- Nelson, M. (1988-89). M. R.Eppse and studies of blacks in American history textbooks. *The International Journal of Social Education*, 3 (3), Summer, 84-90
- Romanowski, H, M. (1995). Beyond history textbooks: Teachers, students and the Japanese interment. *Journal of Social Studies Research*, 19 (2), 35-44.
- Loewen J. W. (2000). The Vietnam War in high school American history, In. L. Hein & M. Selden. (Eds). *Censoring History, Citizenship and Memory in Japan, Germany, and the United States*, New York and London: An east gate book.
- Loewen, J. W. (2007). *Lies My Teacher Told Me- Everythink Your American History Textbook Got Wrong*, Newyork, Toronto, London, Sydney: Touchstone (Eserin ilk baskısı 1995 yılında yapılmıştır).
- Masalski K. W. (2000). Teaching democracy, Teaching War: American and Japanese Educators Teach the Pacific War. In. L. Hein & M. Selden. (Eds). *Censoring History, Citizenship and Memory in Japan, Germany, and the United States*. New York and London: An east gate book.
- Neilberg, M.S. (2011). *DünyaTarihinde Savaş*, çev. Mehmet Tanju Akad, İstanbul: TarihVakfı Yurt Yayınları.
- Nevins, A. & Commager N. S. (2013). *ABD Tarihi*, Çev (Halilİnalçık), Ankara: Doğu- BatıYayınları.
- Nicholls, J. (2006). Beyond the national and the transnational- perspectives of WWII in USA, Italian Swedish, Japanese, and the English School History Textbooks. *Research in Comparativ e and International Education*, 1 (1) 89-112.

Perry C. & Winkler R. (2007). *America- Parthway to present Modern American History*, Boston- New Jersey: Prentice Hall.

Richard, M. D. (2012). *Dünya Tarihinde Devrimler*, İstanbul: Tarih Vakfı Yay.

Sungur, H. (2009). İdeolojilerin kıskacında tarih eğitimi “Amerika Birleşik Devletleri Örneği”, *Toplumsal Tarih*, Mart (183), 70-76.

Sungur, H. (2012). *Amerika Birleşik Devletleri’nde Tarih Eğitimi ve Ulusal Tarih Standartlarının Oluşturulması*, Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarih Eğitimi ABD Doktora Tezi, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.